

Miljøministerens talepunkter til besvarelse af samrådsspørgsmålene AV, AW og AX i Folketingets Miljø- og planlægningsudvalg, den 18. april 2007

Spørgsmål AV: "Hvorfor har Mariager Fjord ikke fået den beskyttelse, som ministeren lovede i et brev den 10. oktober 2006 til Nordjyllands Amt, hvor det bl.a. fremgår at: "det er Miljøministeriets vurdering, at Mariager Fjord vil falde ind under den kategori af vandområder, som får den bedste beskyttelse efter den model, der ligger i den politiske aftale om en ny lov om miljøregulering af husdyrbrug. Der vil vel at mærke være tale om en bedre beskyttelse end i dag"?"

Svar

Mariager Fjord nyder - som alle vore øvrige sårbare fjorde en høj beskyttelse efter den model, der er fastlagt i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Til orientering kan jeg oplyse, at bekendtgørelsen følger modellen i den politiske aftale, herunder den del, der omfatter beskyttelsen mod nitrat til overfladevandet.

Mariager Fjord har da også fået den højere beskyttelse, som jeg tilkendegav i mit brev af 10. oktober 2006 til Orla Hav og Niels Kirketerp.

Gennem identifikation af nitratklasserne er bekendtgørelsens model for beskyttelsen mod nitratudvaskningen til overfladevandet geografisk lokaliseret. Det betyder, at vi får en så entydig beskyttelse af alle sårbare vandområder mod nitratbelastning, som muligt. Dette geografiske overblik har været efterlyst af landbruget og de grønne organisationer i mange år.

Modellen for beskyttelsen mod nitratudvaskning til overfladevandet - og dermed nitratklasserne - retter fokus på alle dele af de sårbare vandområders

oplønde, hvor der er en ringe kvælstofreduktion.

Hvor der ydermere sker direkte afvanding fra arealer med en ringe kvælstofreduktion til de lavvandede dele af vandområderne, sikrer modellen, at beskyttelsen er yderligere øget.

Det gælder Mariager Fjord, og det gælder alle andre sårbare fjorde og vandområder.

Nitratklasserne er således identificeret ud fra de samme kriterier i hele landet, for at sikre et ensartet beskyttelsesniveau i hele landet. Men også for at sikre, at alle sårbare fjorde og vandområder uden undtagelse beskyttes effektivt.

Som jeg også fremhævede i mit brev af 10. oktober 2006 forventer vi ikke, at husdyrproduktionen vil blive forøget, men derimod en strukturudvikling med færre og større husdyrbrug. Ved at stille skærpede miljøkrav og krav til anvendelse af teknologi til de nye større husdyrproduktionsenheder får vi alt andet lige en bedre beskyttelse.

I modsætning til den tidligere administration i de daværende amter, vil udvidelser eller ændringer af husdyrbrug, der skal have kommunens miljøgodkendelse omfatte hele anlægget og alle bedriftens arealer. De tidligere amter havde derimod alene fokus på udvidelsesprojektet. Der kan således være situationer efter de nye regler, hvor kommunen vil sige nej til en miljøgodkendelse.

Kommunerne skal nu gå ind og sikre miljøhensyn ved at stille vilkår, der kan kontrolleres – igen i modsætning til mange af de vilkår, amterne stillede, idet de nok kunne bede om at få et projekt tilpasset, men kunne ikke håndhæve disse såkaldte ”projekttilpasninger”.

Endelig, og måske vigtigst, kan kommunerne med de nye nitrat-krav stille vilkår om, at kvælstofudvaskningen på de arealer, der ligger inden for nitratklasserne, skal være mindre end i dag.

Amterne kunne under det gamle system som hovedregel alene forholde sig til begrænsninger i merbelastningen.

Kritikere har hævdet, at vi ikke er restriktive i inderfjorden, og at det vil påvirke yderfjorden negativt, fordi vandet derfra løber videre ud i de yderste dele af fjorden. Faktum er, at beskyttelsen er bedre, end det de gamle amter har præsteret, også i inderfjorden.

Det er den, fordi miljøpåvirkningen fra både de mindre og større eksisterende husdyrproduktioner, der skal miljøgodkendes i fjordens opland, kan reguleres.

Det afgørende i den sammenhæng er ikke at rette blikket mod enten inderfjorden, eller yderfjorden. Men at rette blikket mod hele fjorden og sætte særligt ind de steder i oplandet, hvor husdyrproduktioner kan medføre en uacceptabel nitratbelastning af fjorden. Det er det vi gør. Vi retter blikket mod hele Mariager Fjord og sikrer, at reguleringen skærpes, der hvor der kan være problemer.

Alt andet lige betyder det, at næringsstofbelastningen af vores overfladevand bliver mindre. Det gælder også for Mariager Fjord. Derfor er der en bedre beskyttelse end tidligere af Mariager Fjord.

Hvis vi forudsætter at landbruget har den samme reduktion i N-belastningen omkring Mariager Fjord, som i resten af landet, så vil der uden yderligere tiltag opnås den ønskede reduktion, som er forudsat i VMP II og III.

DMU vurderer, at det vil betyde, at vi ikke helt men næsten kan opfylde de gamle regionplaners mål, som meget tyder på ikke kommer til at ligge langt fra vandplanernes mål for Mariager Fjord uden yderligere indsatser.

Da Mariager Fjord er speciel, fordi den næsten kun fødes med grundvand og det ligger dybt, vil vi først kunne se resultaterne af vores indsats om flere årtier.

Dertil kommer, at det dybtliggende grundvand betyder, at der sker en stor reduktion af kvælstoffet fra det forlader markerne til det når fjorden.

Når vand- og naturplanerne efter miljømålsloven er udarbejdet, erstatter de bekendtgørelsens beskyttelsesniveau og dermed også den beskyttelse, der følger af nitratklasserne.

Når det er sagt vil jeg gerne helt konkret gennemgå Mariager Fjords beskyttelsesniveau for nitrat ved at illustrere det på nogle overheads.

Første overhead viser den fastlagte model for beskyttelse af vandområder mod nitratforurening. Denne beskyttelse afhænger, som I kan se, af to forhold:

Forhold 1: Jordens evne til at reducere kvælstoffet i det vand, der forlader marken og kommer frem til vandområdet.

Forhold 2: Om det pågældende vandområde må betegnes som sårbart eller ikke sårbart

Anden overhead viser, hvordan Mariager Fjord er vurderet for dens sårbarhed.

Den mørkeblå farve viser oplande til de sårbare

vandområder, som for eksempel Mariager Fjord.

Som I kan se er hele Mariager Fjord og dens opland udpeget som et meget sårbart vandområde.

Den lyseblå farve viser oplandet til de øvrige vandområder, som tillige er Natura 2000 områder.

Det lyseblå område, som I kan se, helt ude mod øst afvander ikke til Mariager Fjord.

Tredje overhead viser det første forhold for Mariager Fjord. Nemlig jordens evne til at reducere mængden af kvælstof i vandet, fra det forlader marken, til det når Mariager Fjord.

De tre grønne farver udtrykker den faglige beregning, DMU og GEUS har foretaget omkring jordens evne til at reducere kvælstoffet i de viste oplande.

I de mørkegrønne områder forsvinder en stor del af kvælstoffet fra vandet før det når fjorden, nemlig mellem 75 og 100 %.

I de mellemgrønne områder forsvinder også en del kvælstof fra vandet før det når fjorden, men dog kun et sted mellem 50 og 75 % af det.

I de lysegrønne områder forsvinder kun under 50 % af kvælstoffet fra vandet før det når fjorden.

Fjerde overhead viser så de såkaldte nitratklasser omkring Mariager Fjord.

Disse nitratklasser fremkommer ved at lægge det kort jeg tidligere viste over jordens evne til at reducere kvælstof sammen med det kort jeg viste over oplande.

Den mørkeblå farve er nitratklasse III.

Hér stiller vi de strengeste krav. Det er særligt omkring yderfjorden.

Den mellemlå farve er nitratklasse II. Det er her jorden holder lidt bedre på kvælstoffet end på de mørkeblå jorder. Hér stiller vi så lidt mindre strengere krav. Det er hele oplandet til inderfjorden.

Det passer altså ikke, når nogen påstår, at vi ikke passer på inderfjorden med de nye regler.

Den helt lyseblå farve er nitratklasse I og findes ikke i området omkring Mariager Fjord.

Og så er der de områder "uden farve". Disse områder vurderer DMU og GEUS som jorder, hvor kvælstofudvaskningen er meget lille, hvorfor der ikke er grund til yderligere restriktioner ud over hvad der ligger i de generelle harmoniregler.

Lad os kort vende tilbage til min første overhead med den ene tilføjelse, nemlig de omtalte nitratklasser.

Lad mig illustrere kortets betydning med 2 eksempler.

En landmand ønsker at nyetablere sig i et mørkeblåt område – altså starte helt fra grunden. Han vil blive stillet overfor kravet om enten kun at have den halve mængde dyr i forhold til sit areal, som de generelle harmoniregler kræver - eller at råde over dobbelt så megen jord.

Landmanden kan også vælge, at have fx så mange flere efterafgrøder, at det vil modsvare den reducerede mængde kvælstof, som vil svare til det reducerede antal dyr. Eller han kan vælge at få nedsat kvælstofnormen eller få et ændret standardsædskifte.

Et andet eksempel. En landmand på Hobroegnen i det mellemlå område vil udvide sin husdyrproduktion fra 100 til 200 DE. Han vil blive stillet over for ikke bare at skulle fordoble sit markareal, men at skulle forøge yderligere med en tredjedel. Også han kan naturligvis som i det foregående eksempel imødekomme kravet ved fx at have flere efterafgrøder.

Som det fremgår af min gennemgang stilles der krav, der tager afsæt i lokale forhold. Og de lokale forhold er fagligt funderet – ikke politisk bestemt – som nogen hævder.

Med den strukturudvikling vi forudser indenfor dansk landbrug med færre brug og allerede vedtagne initiativer såsom VMP II og VMP III og nu også husdyrloven vil vi se en forbedret beskyttelse af vores natur og vandmiljø – og dermed også af Mariager Fjord.

Spørgsmål AW: "Hvilke skridt agter ministeren at tage for at undgå, at regeringens husdyrlovgivning, som trådte i kraft den 1. januar 2007, indebærer en væsentlig lempelse af det beskyttelsesniveau, som de to tidligere amter hidtil har administreret udledningerne til Mariager Fjord efter – der vil følgelig efter den nye lovgivning kunne gives tilladelser til udvidelse af husdyrbrug, der øger udvaskningen af kvælstof?"

Svar **Som nævnt i mit svar på spørgsmål AV er der ikke sket nogen lempelse i beskyttelsen mod udledning af næringsstoffer til Mariager Fjord i forhold til de to tidligere amters administration vedrørende udledning til fjorden.**

Spørgsmål AX: "Hvis vedtagelse af vandplanen med udgangen af 2009 indebærer, at der skal reduceres i husdyrproduktionen i eksempelvis det berørte område omkring Mariager Fjord, kan ministeren så bekræfte, at dette vil ske med fuld erstatning til de berørte landmænd, der har fået tilladelser efter ministerens lempeligere regler indført den 1. januar 2007?"

Svar **Med loven om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er der ikke indført lempeligere regler fra og med 1. januar 2007.**

Jeg vil gerne henvise til bilag 3 i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.

Heraf fremgår det blandt andet, at i tiden indtil vandplanerne efter miljømålsloven foreligger, inddrager kommunerne al tilgængelig viden om natur- og miljøtilstanden i deres sagsbehandling. Det gælder også den viden, der på tidspunktet for godkendelsen er tilgængelig i forbindelse med udarbejdelse af vandplanerne og de opfølgende kommunale handleplaner herfor.

Det sikrer, at en etablering, udvidelse eller en ændring af et husdyrbrug ikke giver anledning til en miljøbelastning, der indebærer at der er en væsentlig risiko for, at natur- og miljømålene enten ikke kan sikres eller ikke kan genoprettes i det pågældende område.

Kommunalbestyrelserne vurderer hver enkelt ansøgning konkret, og de kan på den baggrund i særlige tilfælde beslutte sig for at stille vilkår, der rækker udover det fastlagte beskyttelsesniveau.

Det er min vurdering at det kun helt undtagelsesvist vil være nødvendigt at skulle stille vilkår, der ræk-

ker udover det fastlagte beskyttelsesniveau.

Kommunalbestyrelserne kan altså i forbindelse med en miljøgodkendelse eller en tilladelse efter lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug stille vilkår eller meddele afslag af hensyn til beskyttelsen af vandmiljøet.

Loven om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er et blandt flere væsentlige redskaber til at gennemføre vandplanerne. Og netop et redskab, der ikke udløser erstatning.

Tilladelser efter miljøbeskyttelsesloven, som gælder for al øvrig industri kan også kun gives med respekt for vandplanerne.

I begge love er der tale om et tilladelses- og godkendelsessystemer, hvor efter der kan gives helt eller delvis tilladelse henholdsvis godkendelse.

Det er en juridisk grundsætning, at sådanne tilladelses- og godkendelsessystemer som udgangspunkt ikke udløser erstatning.

Lad mig blot lige her slå fast, at husdyrproduktioner også på dette punkt nu reguleres som al anden industri, og ud fra princippet "forureneren betaler".

Når vandplanerne og de efterfølgende kommunale handleplaner i medfør af miljømålsloven foreligger i 2009/2010, vil de sammen med kommuneplanerne indgå som et væsentligt element i miljøvurderingen af husdyrproduktioner og danne bindende grundlag for tilladelserne og godkendelserne i relation til planernes mål og indsatsplan.

Det gælder selvsagt ikke blot i forbindelse med tilladelser og godkendelser af etableringer, udvidel-

ser og ændringer. Det gælder også i forbindelse med de 8-årige revurderinger af miljøgodkendelserne.

Ydermere har tilsynsmyndigheden pligt til at revurdere en miljøgodkendelse af de meget store husdyrbrug – IPPC-brugene – og om nødvendigt meddele påbud eller direkte forbud, hvis den forurening, som anlægget forårsager, er så omfattende, at dette er nødvendigt.

Lad mig slå fast, husdyrproducenter har ikke et retskrav på at kunne producere et vist antal dyr og de har heller ikke et retskrav på at kunne forurene en vis mængde.

Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug indeholder altså ikke særlige regler om erstatning.

Miljømålsloven indeholder de bindende miljømål og regler om tilvejebringelse af vand- og naturplanerne. Heller ikke denne lov rummer særlige regler om erstatning.

Hvis der skulle være situationer, hvor der skal reduceres i konkrete husdyrproduktioner med en miljøgodkendelse efter husdyrloven som følge af en vandplanlægning efter miljømålsloven, er udgangspunktet altså, at tilsynsmyndigheden ved revurderingen af godkendelsen kan nedsætte husdyrproduktionen erstatningsfrit.